

a könyv

Lövetei Lázár László

FEKETEMUNKA

– részletek –

Első vignetta

„Én targoncás
Én kapus
Én raktáros –
Minden voltam én egy személyben
Jobban tudtam hogy mi hol van
Miből mennyi van
Mint a könyvelőség
Bíztak is bennem
Mert ha ki is ment egy-két bála feketén
Soha nem nagy tételben.”

Ehető papír

Évek óta nem láttál ehető papírt
De csak mostanában tűnik fel
Hogy kiment a divatból
Esetleg betiltották ezt is
Hiányzik ez a bélyeg nagyságú cédula a kenyér oldaláról
Mekkorát néztél
Amikor Kiskunmajsán
Először láttál ilyen bélyeg nagyságú cédulát
A kenyér oldalára ragasztva
Minden betűjét elolvastad
Nem volt nehéz
„Minőségét megőrzi: – – –” satöbbi
Nem volt túlbonyolítva
Általában eldobtad
De ha nagyon éhes voltál
Észrevétlenül megetted a papírfecnit is
Tényleg ehető volt
Mít nem adnál ma egy ilyen papírfecniért
Vajon gyűjtötte-e valaki őket
Vannak-e ebből is felülnyomott példányok
Unikátumok
Mint a bélyeggyűjtőknél
Vajon mennyit érne ma
Valamelyik aukción
Egy komplett gyűjtemény ilyen cédulákból
Furcsa ötlet
Isten testére papírfecnit ragasztani
„Minőségét megőrzi: – – –” satöbbi
Évek óta nem láttál ehető papírt
Mostanában nájlónra ragasztják az öntapadó termékleírást
Isten teste nájlónban
Azon meg a színes
Tipográfiailag kifogástalan
De ehető matrica
„Minőségét megőrzi: – – –”
„Összetevők: – – –”
„Nettó súly: – – –” satöbbi
Satöbbi
Lesz-e türelmed
Legalább egyszer végigolvasni a sok satöbbit
„Gyártási licenc: – – –”
„Táplálkozási nyilatkozat: – – –” satöbbi
Satöbbi
Csak a lélek
Lehet hogy a sok satöbbiben van a lélek.

A VERS MINT FEKETEMUNKA

Ki hitte volna, hogy a kilencvenes évek erdélyi nyomorvalósága, a magyarországi feketemunka egyszer majd verseskötet formájában kuporodik elénk, nem kérve, követelve elégtételt a sok elhullt életért. Azokért, akik nem a meggazdagodásért, hanem a falni való kenyérért tengődtek az anyagországban. Lövetei Lázár László *Feketemunkája* az a valóság, melyet jobb visszaolvasni, mint megélni.

Mert megélték, sok tízezren. Amikor a kilencvenes évek Romániájában sorban zártak be a gyárak, arattott a kultúrások és az agyvérzés, amikor a szabadság falat kenyérrel, önjelölt karatemesterekkel, videó-

Fotó: Szirák Sándor

szalagra rögzített MTV-vel, International kazetefonokkal stb. volt mérhető. Szerzőnk is gondolt egyet, s ment ki az anyaországba, hogy boldogulását néhány forint áldásos erejével segítse elő; van elég humora, öniróniája, hogy ezt a kísérletet kinevesse, kinevettesse, de nem feledkezik meg azokról sem, akiknek nem babra ment a játék, akik vért izzadva próbálták itthon maradt családjaikat segíteni. Azokról sem, akik egyenesen belehaltak a *szabadság* alkoholos ízébe, lettek hontalanok.

Ló (szénrajz)

Lövetei László könyve a könnyed elegancia, a mesterien művelt sorok mellett nyugtalanító beszámoló. Szövege valójában *versriport*: „A hetedik menet után / Kikérte első time-outját / Pedig profi kurva volt / Mégis meg kellett vezetgessük egy kicsit / Hogy megint rendes munkát tudjon végezni” (Tizenegyedik vignetta). A vers eszközei valahogy a háttérbe szorúlnak, az átlagosnál erősebb szerepet kap a metaforikus értelmezés vagy a nagyon szembeötlő, nyers szókimondás. Lövetei László elmondása szerint vannak verssorok, melyeken alig igazított valamit, olyannyira hűen másolta a valóságot (már amennyire engedi a valóság másolni magát). Könyvében vignettáról vignettára halad (vignetta: címke, rövid irodalmi karcolat, de ebben az esetben akár az útlevelebe nyomott pecsét is; ezekből a pecsétékből készült a kötet borítója), a közbeékelődő mesteri versekben leírt emberi sorsok a már említett könnyed humor jegyében (is) születtek, ami azzal jár, hogy ezeket a sorokat bárki, ténylegesen bárki megértheti. Főként ha élt is keveset abban a bizonyos *munkásvilágban*.

Hogyan lehet olvasni ezt a kötetet? Magyarországi magyarnak teljesen mást jelent az az erdélyi *munkásvilág*, ami itt megjelenik. Nyugtalanító kérdés, hogy mi volt az erdélyi magyar az akkori magyarországi magyarnak (nyomokban erre ad választ a szerző; javasolom, a többit keresse meg az olvasó). Mai szemmel nézve teljesen

Miklóssi Szabó István

abszurd a havonta határhoz utazás azért a bizonyos határátlépési pécsetért, hogy ne kelljen iszonyatosan nehezen intézhető letelepedési és munkavállalási engedélyért folyamodni. Lövetei László eleganciája egyebek közt éppen abban nyilvánul meg, hogy nem vádol, ő csupán bemutat. Mondjuk, ez elég is.

A szerző könyve valójában *versregény* is. Érdemes elejétől a végéig olvasni. Főként mert három vége is van, s bizony ezek a végek tragikusak: „Szegény alkoholistáim / Melyik nótával temesselek el magamban? / Vagy csináljak egy ócska rigmust / Direkt neked? / Egye fene / Csinálok egy ócska rigmust / Isten nyugtasson / Kedves Bandi / S miközben ezt olvasod / Dúddold magadban a Ki tanyája ez a nyárfás? dallamát” (Kórházablak).

Lezárt téma bennem a *Feketemunka* – vallotta a szerző a kötet sepsiszentgyörgyi bemutatóján. Kijelentése teljességgel érthető: azokat az időket megérteni egyrészt meglehetősen nehéz, összetett feladat, másrészt csak *túlmenni* lehetett rajtuk, hogy aztán beletanulva, megszokva azt, hogy csak magára számíthat egy más, immár diktatúra nélküli világban, olyan világot alkosson meg, amely immáron független a különféle rendszerbeli megszorításoktól. Valójában: aki rabja marad annak a korszaknak, félő, hogy önmagába gabalyodik bele menthetetlenül. A *Feketemunka* könnyed eleganciája, humora, stílusbravúrja éppenséggel ennek ellensúlyozását is szolgálhatja.

Lövetei László: *Feketemunka*. Kalligram, 2021